

Asia: VN/12442/2021

Lausuntopyyntö hallituksen esitysluonnoksesta laeiksi tartuntatautilain väliaikaisesta muuttamisesta ja rikoslain 44 väliaikaisesta muuttamisesta

Lausunnonantajan lausunto

Yleishuomiot hallituksen esityksestä?

Turun kaupunki on aiemmin lausunut seuraavaa: Tehokkaita rajaliikenteen terveysturvatoimia tulee jatkaa, kunnes rajojen yli tulevat tartunnat eivät uhkaa epidemian hillintää. Sekä karanteeni että testausvelvoitteet ovat hyviä ja toimivia, mutta riittämättömiä ratkaisuja rajaliikenteen terveysturvallisuuden toteuttamisessa. Turvallinen rajaliikenne edellyttää keinoja, joiden avulla toteutetaan a) vaikuttava karanteenimääräysten toteutus ja noudattaminen sekä korvata näistä aiheutuneet kustannukset kunnille, sekä b) riittävä resursointi testauksen toteutukseen. Karanteeni- ja testauskapasiteetin säästämiseksi EU:n yhteinen vihreä todistus (Digital Green Certificate) tulee ottaa rajaliikenteessä pikaisesti käyttöön. Maahantulon edellytykseksi tulee säätää todistus tuoreesta negatiivisesta testituloksesta tai vähintään velvoittaa maahantulija varaamaan kaksi koronatestiä. Valtion vastuuta tulee kasvattaa rajaliikenteen terveysturvallisuuden toteutuksessa tai mahdollisesti siirtää toiminnan järjestämisvastuu kokonaan valtiolle.

Hallituksen esitysluonnos sisältää oikeansuuntaisia keinoja rajaliikenteen turvallisuuden kehittämiseksi, mutta esityksen toteutuskeinot eivät mahdollista luonnoksen vaikuttavaa toteuttamista. Kuten esitysluonnoksen vaikutusarvioinnissa todetaan, terveydenhuollon resurssia ei ole mahdollista enää lisätä rajaterveysturvallisuuteen ja nykyisen resurssinkin ylläpidossa on haasteita. Sääntelyn vaikuttavuuden kannalta omituisen tilanteen aiheuttaa se, että luonnoksen mukaan yhtäältä kunta ja kuntayhtymä voisivat resurssiensa puitteissa harkita, kuinka kattavasti ne valvovat todistuksia maahan saapuvilla. Toisaalta aluehallintoviranomaisen tehtävänä olisi valvoa, että kunnat tarkistavat ennakkotodistuksia.

Covid-19-tautia koskevan todistuksen tarkastusta ja mahdollisuutta kieltää henkilön poistumisen paikalta ei tule säätää kunnan tai kuntayhtymän, vaan Rajavartiolaitoksen ja poliisin tehtäväksi. Matkustusmäärien lisääntyessä kunnalle ja kuntayhtymälle säädetty tarkastusvelvollisuus vaarantaa terveydenhuollon kapasiteetin riittävyyden.

Ovatko toimenpiteet riittäviä matkailun terveysturvallisuuden takaamiseksi?

Lakiehdotuksen mukaiset toimenpiteet ovat riittäviä matkailun terveysturvallisuuden parantamiseksi. Tuskin millään toimenpiteillä pystytään takaamaan täysin terveysturvallinen matkustaminen.

Ovatko ehdotetut toimenpiteet välttämättömiä tartuntataudin leviämisen estämiseksi Suomessa ja terveysturvallisuuden lisäämiseksi rajat ylittävässä liikenteessä?

Toimenpiteet ovat välttämättömiä matkailun terveysturvallisuuden parantamiseksi.

Matkustusmäärien lisääntyessä ennakkotodistusten vaatimus on ensiarvoisen tärkeää, jotta rajanylityspisteiden ruuhkautumista voidaan vähentää. Lakiesityksessä ennakkotodistusta vaaditaan vain ulkomaalaisilta. Suomalaisilta matkustajilta tulisi vaatia vastaavasti Finentrypalvelun käyttöä. Näiden toimien avulla koronatestaus voidaan ohjelmoida pois rajanylityspisteeltä. Näin on pakko toimia koska rajanylityspisteiden testauskapasiteetti ei ole nostettavissa nykyisestä kapasiteetista vaarantamatta muuta epidemiaan liittyvää näyteenottoa.

72-120 h testauksen pakollisuus on välttämätöntä, jotta matkustuksen tuomaa epidemiauhkaa saadaan nykyisestään vähennettyä. Kunnille 72-120 h testauksen valvominen ja vahtiminen on työlästä ja henkilöresurssia syövä uusi toimintatapa. Samoin haastetta aiheuttaa varmasti monelle kunnalle se, että osa rajanylitysnäytteistä tulisi toteuttamaan 24 h sisällä oleskelu/kotikunnassa. On kuitenkin kohtuutonta, että rajaliikenteen terveysturvallisuuden organisointi jää tällä hetkellä kokonaan rajakunnan vastuulle huomioiden, että nimenomaan rajaliikenteestä johtuen näiden kuntien tautitilanne on usein heikompi ja näin resurssipainetta on sekä hoidon ja testauksen että rajaliikenteen suunnilta. Siirtämällä osa testausvastuusta koti/oleskelukuntaan voidaan rajanylitystä nopeuttaa, matkustajamäärän lisääntyminen mahdollistaa ja myös vastuu testaamisesta jakaa tasaisemmin eri kuntien välillä.

Sisärajavalvonnan poistuttua matkustajaliikenteen ohjauksessa ennakkotodistustarkastuksiin ja testeihin tarvitaan jatkossakin virka-apua rajaviranomaisilta esim. laivasta poistuvan autojonon pysäyttäminen. Rajaviranomaisilta tarvittava virka-apu olisi luonteeltaan jatkuvaa niin kauan kuin terveystarkastuksia rajoilla tehdään. Poliisin virka-apua tarvitaan hankalissa tilanteissa, kun matkustaja kieltäytyy toimimasta terveydenhuollon ohjeiden mukaan. Matkustajaliikenteen lisääntyessä ongelmatilanteet lisääntyvät, joten poliisilla tulisi olla resurssia saatavilla nopealla vasteella rajanylityspaikoille.

Lakiehdotuksen mukaan henkilö voidaan kieltää poistumasta rajanylityspisteestä enintään 3 tunnin ajan rajamuodollisuuksien läpiviemiseksi. Aikaraja on haasteellinen esim. tällä hetkellä lentokoneiden tarkastukset vievät aikaa 2-3 tuntia (100 matkustajaa). Matkustajamäärien lisääntyessä kolmen tunnin aikarajaa ei ole mahdollista noudattaa ilman merkittävää rajanylitysprosessin digitalisointia.

- **Mille rajanylityspisteille terveydenhuollon henkilökuntaa on resursoitu? (nimet)**
- **Millä aikavälillä terveystarkastuksia on em. rajanylityspisteillä paikalla tällä hetkellä? (tuntia/vrk)**
- **Kuinka paljon terveydenhuollon henkilöresurssia rajanylityspisteille oli huhtikuussa 2021 resursoitu henkilötötyvuosina?**

Mille rajanylityspisteille terveydenhuollon henkilökuntaa on resursoitu? (nimet)

Turun satama ja Turun lentokenttä

Millä aikavälillä terveystyöntekijöitä on em. rajanylityspisteillä paikalla tällä hetkellä? (tuntia/vrk)

Rajanylityspisteissä työtä tehdään seuraavasti:

- satama; 4-6 h vuorokaudessa joka päivä (laivat saapuvat aamulla ja illalla)
- lentokenttä 3-4h / lento, huhtikuussa 2-3 lentoa / viikko

Kuinka paljon terveydenhuollon henkilöstöresurssia rajanylityspisteille oli huhtikuussa 2021 resursoitu henkilötyövuosina?

- satama: Henkilöstömäärä satamassa 11 – 15 työntekijää joka aamu ja ilta, lääkäripäivystys etänä. Satamatyötä tehdään ilta- ja aamuvuorossa ja työntekijöiden työvuoro jatkuu sataman jälkeen toimistolla mm. 72 h soitoissa tai yhteystietojen välittämisenä kohdekuntiin.
- lentokenttä: Henkilöstömäärä lentokentällä on 15 – 22 työntekijää per lento, lääkäripäivystys etänä.
- Rajanylityspisteissä henkilöstöresurssi on pääsääntöisesti ei- terveydenhuollon henkilöstöä, ohjeistus ja johtaminen tapahtuu terveydenhuollosta.
- Terveysturvallisen matkustamisen suunnittelu- ja koordinaatiotyössä on lisäksi kokoaikaisesti 1 ylilääkäri, 5 koordinaattoria.

Miltä toimenpide-ehdotukset vaikuttavat Suomen terveydenhuollon kapasiteetin riittävyyden näkökulmasta?

Terveydenhuollon kapasiteetin näkökulmasta on oltu jo pitkään ääriarjalla. Lakiehdotus tuo lisätyötä kuntiin. Turussa työtä on jaettu paljon ei-terveydenhuollon henkilöille siten että heidän ohjauksensa ja ohjeistuksensa on kuitenkin terveydenhuollon henkilön vastuulla. Tämä on ainoa tapa selvittää rajatyön aiheuttamasta taakasta. Esim. tällä hetkellä yhdenkin lähihoitajan palkkaaminen on lähes mahdotonta.

Mitä mahdollisuuksia ja ratkaisuvaihtoja on käytettävissä organisaatiossanne tai alueellanne ehdotettujen säännösten toimeenpanoon liittyen?

Olemme organisoineet kaiken sellaisen työn mitä voi ei- terveydenhuollon ammattilainen tehdä pois terveydenhuollon ammattilaisilta. Esim. satamatiimissä aamuin illoin suurimman työn tekee ei-terveydenhuollon ammattilaiset. Ohjeistukset tekee kuitenkin terveydenhuolto.

Onko esityksessä määritelty tarkoituksenmukaisesti ja perustellusti ne henkilöryhmät, joihin väliaikaisia säännöksiä ei sovellettaisi?

Kyllä.

Marttila Jane
Turun kaupunki / hyvinvointitoimiala